

BÖLÜM 2

TURİZM EĞİTİMİNİN TEMEL KAVRAMLARI VE ÇERÇEVESİ

Derya TOKSÖZ¹

GİRİŞ

Turizm, küresel ölçekte en dinamik ve en hızlı büyüyen sosyo-ekonomik sektörlerden biri olarak yadsınamaz bir öneme sahiptir. Dünya Turizm Örgütü gibi uluslararası kuruluşların verileri, turizmin küresel gayri safi yurt içi hasıla, istihdam yaratma ve uluslararası ticaret içindeki payını düzenli olarak ortaya koymaktadır (Göral & Yurtlu, 2022). Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi'nin verilerine göre, turizm sektörü geçtiğimiz yedi yılda dünya genelinde yaratılan yeni işlerin beşte birini sağlamıştır ve 2026 yılına kadar her dokuz istihdamdan birinin seyahat ve turizm sektöründe gerçekleşmesi öngörülmektedir (T.C. Kalkınma Bakanlığı, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2018). Türkiye'de de benzer bir tablo söz konusudur; turizm sektörü, son on yılda toplam istihdamın yaklaşık %8'ini karşılamış olup, 2025 yılında bu sayının 2,8 milyona ulaşması beklenmektedir (T.C. Kalkınma Bakanlığı, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2018).

Sektör, yalnızca ekonomik bir faaliyet alanı olmanın ötesinde, farklı kültürler arasında bir köprü kurarak toplumsal etkileşimi teşvik eden, yerel mirasın korunmasına katkıda bulunan ve küresel barışa hizmet eden çok boyutlu bir olgudur. Bu karmaşık ve geniş kapsamlı yapının sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi ve geliştirilmesi ise ancak nitelikli, donanımlı ve vizyon sahibi insan kaynağı ile mümkündür. İşte bu noktada, turizm eğitimi kritik bir rol üstlenmektedir. Yukarıda bahsedilen rakamlar, sektörde kalifiye ve yetkin insan kaynağına olan ihtiyacın ne denli kritik olduğunu gözler önüne sermektedir. Hizmet odaklı bir sektör olan turizmde, misafir memnuniyeti, etkili yönetim ve hizmet kalitesi gibi faktörler doğrudan insan faktörüne bağlıdır (Şit, 2016). Bu bağlamda, turizm eğitimi, sadece ekonomik bir gereklilik değil, aynı zamanda sektörün sürdürülebilirliği, hizmet

¹ Doç. Dr., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Turizm Fakültesi, derya.toksöz@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-3170-6076

turizm eğitimi yöneticileri için temel stratejik zorluk, müfredatın neyin ekleneceğinden çok, neyin çıkarılacağı veya nasıl entegre edileceğidir. Geleceğin turizm eğitiminin, sadece yeni dersler eklemek yerine sürdürülebilirlik, teknoloji ve dayanıklılık gibi temaları mevcut temel derslerin içine katabilen daha bütüncül bir pedagojik yaklaşımı getirmesi muhtemeldir.

Uygulamalı öğrenme fırsatlarının (staj, saha projeleri, sektör iş birlikleri) güçlendirilmesi, öğretim elemanlarının mesleki gelişimine yatırım yapılması ve mikro-yeterlilikler gibi esnek sertifikasyon yollarının entegre edilmesi hem mezunların istihdam edilebilirliğini arttıracak hem de sektörün hızla yeniden beceri talebine cevap verebilecektir. Sonuç olarak, Türkiye’de turizm eğitimi için amaç; teoriyi pratiğe bağlayan, dönüşümsel ve sosyokültürel yaklaşımları benimseyen; aynı zamanda dijital okuryazarlık, sürdürülebilirlik ve yerel paydaşlarla iş birliğini merkeze alan bir eğitim vizyonunu kurumsallaştırmaktır. Bu yönde atılacak adımlar hem bireysel mezunların hem de tüm sektörün daha dirençli, yaratıcı ve etik bir geleceğe yönelmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Akoğlu Kozak, M. (2009). Akademik turizm eğitimi üzerine bir durum analizi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 1-20.
- Aydın, H. (2012). *Felsefi temelleri ışığında yapılandırmacılık*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bada, S. O., & Olusegun, S. (2015). Constructivism learning theory: A paradigm for teaching and learning. *Journal of Research & Method in Education*, 5(6), 66-7. <https://doi.org/10.9790/7388-05616670>
- Bandura, A., & Walters, R. H. (1977). *Social learning theory* (Vol. 1, pp. 141-154). Prentice Hall.
- Boylu, Y., & Ünlüönen, K. (2005). Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde turizm eğitimindeki gelişmelerin değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(12), 11-32.
- Christie, M., Carey, M., Robertson, A., & Grainger, P. (2015). Putting transformative learning theory into practice. *Australian Journal of Adult Learning*, 55(1), 9-30.
- Cuffy, V., Tribe, J., & Airey, D. (2012). Lifelong learning for tourism. *Annals of Tourism Research*, 39(3), 1402-1424. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2012.02.007>
- Dağdeviren, A. (2007). *Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların ders programlarının fonksiyonel açıdan değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi].
- Deaton, S. (2015). Social learning theory in the age of social media: Implications for educational practitioners. *Journal of Educational Technology*, 12(1), 1-6.
- Della Lucia, M., Dimanche, F., Giudici, E., Camargo, B. A., & Winchenbach, A. (2021). Enhancing tourism education: The contribution of humanistic management. *Humanistic Management Journal*, 6(3), 429-449. <https://doi.org/10.1007/s41463-021-00111-3>
- Dewey, J. (1938). *Experience and education: Kappa Delta Pi*. International Honor Society in Education.
- Erdem, E., & Demirel, Ö. (2002). Program geliştirmede yapılandırmacılık yaklaşımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23).
- Ertmer, P. A., & Newby, T. J. (1993). Behaviorism, cognitivism, constructivism: Comparing critical features from an instructional design perspective. *Performance Improvement Quarterly*, 6(4), 50-72. <https://doi.org/10.1002/piq.21143>
- González-Herrera R. M., & Giralto-Escobar, S., (2021). Learning ecotourism and theories of learning/education, In Fennel, D. A. (Edt). *Routledge handbook of ecotourism* (pp. 291-305). Routledge.

- Göral, R., & Yurtlu, M. (2022). *Turizm 4.0 ve turizm eğitimi*. Ö. K. Tüfekci & L. Akbaş (Ed.), İçinde Sosyal bilimler araştırmaları: multidisiplinler değerlendirmeler (ss. 193-224). SRA Academic Publishing.
- Gülen, S., Taş, E., & Darga, H. (2015). Yapılandırmacılık; örnek uygulamanın değerlendirilmesi ve kalıcılığa etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (25), 278-301. <https://doi.org/10.14582/DUZGEF.495>
- Gürbüz, A. K., & Dağdeviren, A. (2007). Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların ders programlarının fonksiyonel açıdan incelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(18), 157-167.
- Gürdal, M. (2002). Türkiye’de mesleki turizm eğitiminin yapısal analizi, okullaşma-eğitimin kalitesi-staj-istihdam sorunları ve çözüm önerileri, *Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Konferansı*, Ankara, 391-400.
- Hacıoğlu, N., Kaşlı, M., Şahin, S., & Tetik, N. (2008). *Türkiye’de Turizm Eğitimi*. Detay Yayıncılık.
- Hemmington, N. (2000). Barriers and drivers to continuing professional development; the case of the hospitality industry. *Continuing Professional Development*, 3(1), 23-32.
- Hausfather, S. J. (1996). Vygotsky and schooling: Creating a social context for learning. *Action in Teacher Education*, 18(2), 1-10
- Hein, G. E. (1991). Constructivist learning theory. *Institute for Inquiry*, 14. http://m.edtechpolicy.org/AAASGW/Session2/const_inquiry_paper.pdf. Erişim Tarihi: 30.08.2025.
- Joppe, M., & Elliot, S. (2015). A transformational journey for tourism pedagogy. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 15(3), 201-203. <https://doi.org/10.1080/15313220.2015.1066147>
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Kolb, D. A., Boyatzis, R. E., & Mainemelis, C. (2014). Experiential learning theory: Previous research and new directions. İçinde *Perspectives on thinking, learning, and cognitive styles* (pp. 227-247). Routledge.
- Malik, S. (2021). Learning theory of cognitivism and its implications on students’ learning. *World Wide Journal of Multidisciplinary Research and Development*, 7(5), 67-71.
- Mesleki Eğitim Merkezi, (2021). Konaklama ve seyahat hizmetleri alanı. https://meslek.meb.gov.tr/upload/cop9_mem/2021_konaklama_mem_cop.pdf. Erişim Tarihi: 26.08.2025.
- Mezirow, J. (1991). *Transformative dimensions of adult learning*. Jossey-Bass.
- Mezirow, J. (2015). Transformative learning. *Challenging Educational Theories*, 319. <https://www.ecolas.eu/eng/wp-content/uploads/2015/10/Mezirow-Transformative-Learning.pdf>. Erişim Tarihi: 30.08.2025.
- Mezirow, J. (2018). Transformative learning theory. In *Contemporary theories of learning* (pp. 114-128). Routledge.
- Mzimela, T., & Chikandiwa, C. (2017). Employee training and development practices in the Tourism and Leisure sector in KwaZulu-Natal, South Africa. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 6(4), 1-17.
- Muhajirah, M. (2020). Basic of learning theory:(behaviorism, cognitivism, constructivism, and humanism). *International Journal of Asian Education*, 1(1), 37-42. <https://doi.org/10.46966/ijae.v1i1.23>
- Nurhuda, A., Al Khoiron, M. F., Azami, Y. S. I., & Ni’mah, S. J. (2023). Constructivism learning theory in education: characteristics, steps and learning models. *Research in Education and Rehabilitation*, 6(2), 234-242.
- Olçay, A. (2008). Türk turizmde eğitimin önemi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 383-390.
- Sarı, F., (2007). *Türkiye’deki turizm eğitiminin turizm sektöründeki istihdama etkisi ve Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri üzerine bir araştırma*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi].
- Sezgin, O. M. (2001). *Genel turizm ve turizm mevzuatı*. Detay Yayıncılık.

- Şit, M. (2016). Türkiye’de turizm sektörünün istihdama katkısı. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), 101-117.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, (2018). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/TurizmOzelIhtisasKomisyonuRaporu.pdf>. Erişim Tarihi: 25.08.2025.
- T.C. Mesleki Yeterlilik Kurumu, (t.y.). Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi. <https://www.myk.gov.tr/tr/page/83>. Erişim Tarihi: 25.08.2025.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, (2017). MEGEP- Konaklama ve Seyahat Hizmetleri, Seyahat Hizmetleri. https://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/Seyahat%20Acentecili%C4%9Fi.pdf. Erişim Tarihi: 26.08.2025.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, (2006). MEGEP- Konaklama ve Seyahat Hizmetleri, Tur Programı Uygulamaları. https://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Tur%20Programlar%C4%B1.pdf. Erişim Tarihi: 27.08.2025.
- T.C. Mesleki Yeterlilik Kurumu Faaliyet Raporu, (2023). 2023 yılı idare faaliyet raporu. https://www.myk.gov.tr/images/articles/strateji/faaliyet_raporu/MYK_2023_Yili_Faaliyet_Raporu.pdf?utm_source=com. Erişim Tarihi: 27.08.2025.
- Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi. (2025). Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi kapsamında mikro yeterliliklere ilişkin usul ve esaslar. https://www.tyc.gov.tr/indir/turkiye-yeterlilikler-cercevesi-kapsaminda-mikro-yeterliliklere-iliskin-usul-ve-esaslar-i187.html?utm_source=com. Erişim Tarihi: 01.09.2025.
- Tuncer, K., & Sevim, B. (2024). Orta öğretim düzeyinde mesleki turizm eğitiminin tarihsel yolculuğu. *Tourism and Recreation*, 6(2), 318-328. <https://doi.org/10.53601/tourismandrecreation.1456654>
- Vygotsky, L., & Cole, M. (2018). Learning and social constructivism. In *Learning Theories for Early Years Practice* (pp. 68-73). SAGE Publications Inc.
- Yardley, S., Teunissen, P. W., & Dornan, T. (2012). Experiential learning: transforming theory into practice. *Medical Teacher*, 34(2), 161-164.
- Yaşayan Miras ve Kültürel Etkinlikler Genel Müdürlüğü, (t.y.). Turizm Eğitimi Dairesi Başkanlığı Görevleri. <https://yakegm.ktb.gov.tr/TR-11830/turizm-egitimi-dairesi-baskanligi.html>. Erişim Tarihi: 25.08.2025.
- Yılmaz, Ş., (2009). Türkiye’de Turizm Eğitimi. <https://myk.gov.tr/images/stories/colo/sahapyilmazsunum181109.pdf>. Erişim Tarihi: 26.08.2025.
- Yüksekdağ, B. B. (2016). Açık ve uzaktan eğitimde öğrenme. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 127-138.
- www.turizm.akdeniz.edu.tr, (2023). Our Quality Certificates. https://turizm.akdeniz.edu.tr/en/our_quality_certificates-9212. Erişim Tarihi: 26.08.2025.
- www.turizm.ege.edu.tr, (2024). Çeşme Turizm Fakültesi 2023-2024 Güz Dönemi Bölüm Seçmeli Dersleri. <https://turizm.ege.edu.tr/files/turizm/icerik/2023-24FakulteGuzSecmeliDersDuyurusu.pdf>. Erişim Tarihi: 26.08.2025.
- www.turofed.org.tr, (Türkiye Otelciler Federasyonu Resmi Web Sitesi – TÜROFED) (2018). Turizm Akademisyenleri Derneği 2018 YKS turizm eğitimi raporunu yayımladı. <https://www.turofed.org.tr/haberler/turizm-akademisyenleri-dernegi-2018-yks-turizm-egitim-raporunu-yayimladi>. Erişim Tarihi: 27.08.2025.
- www.tursab.org.tr, (Türkiye Seyahat Acentaları Birliği-TÜRSAB), (T.Y.). Mesleki Eğitimler. <https://www.tursab.org.tr/mesleki-egitimler>. Erişim Tarihi: 27.08.2025.